

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Observatoriulu ese de done ori in septemana, mercurea si sambat'a.

Pretiuulu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 60 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci; — numeri singlaratii se dau câte cu 10 cr.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere morunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usuru prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu in Sibiu.

Nr. 38.

Sibiu, 10/22 Maiu 1878.

Anulu I.

Romanirea magiariloru, fantasia si fictiune.

Nu numai interesulu publicu, ci si onórea fiacarui romanu iubitoriu de adeveru si care se scie stima pre sine, ii inpuie datori'a imperioasa de a infrunta neadeverulu ori-unde'lu intempina, a demasca minciun'a de câteori cutédia a seduce lumea. Este constatatu in mii de casuri, ca istori'a Ungariei si a Transilvaniei asia precumu s'a scrisu aceea pana acuma de cãtra neromani, este incarcata de neadeveruri; éra cea scrisa de romani are multe lacune, goluri mari, din care lipsescu documentele necesarie. Politicii si politicastrii, turburatorii de professiune, agitatorii fanatici se folosescu de acelea defecte a le istoriei si scriu ómeniloru cai pe pareti in diariile si pamfletele lor. Nu e inse nici-unu poporu, a carui istoria se o falsifice ei cu pasiunea cu care falsifica pe a romaniloru, sciti, con amore. Si romanii se mai taca la atatea impertinentie si se mai suferu a fi prostituiti in ochii lumei civilizate? Niciodata! Positiunea in care suntemu noi aruncati este de aparare; a nu ne apara, ar insemna ca suntemu poltroni, nu meritamu viétia. Onóre si corón'a immortalitatiei voue Samuile Miculu, Georgie Sincanulu, Petru Maioru, dr. Vasilie Popu, Damascenu Bojinca, Eftimie Murgu, Andreiu Siaguna, Ioanu Maiorescu, Eudoxiu Hormuzache, Al. I. Papiu, voue câtu mai sunteti in viétia, Timoteiu Cipariu, A. Tr. Laurianu. P. Hasdeu, episcopu Melchisedecu, Ioanu Moldovanu, Dim. Sturdza si multi altii, carii ati desgropatu si cei vii mai desgropati trecutul nostru din catacombele in care pausédia protoparintii nostrii, si'lu scótetu la lumina. Mergendu pe urmele vóstre am alesu si noi inainte cu trei ani tocma in materi'a ce avemu se tractamu acilea, de si sub altu titlu,* una scrie de documente si legi, spre a demustra, in ce modu s'au desnacionalisatu romani miriade in cursu de vre 150 de ani. Cu voi'a lectoriloru le vomu reproduce si la loculu acesta cu atátu mai virtosu, ca-cu pre câtu ne este prin putintia a combina din cathalogulu abonatiloru, celu pucinu diumetate din dloru ne voru lua in nume de bine acésta reproductiune, din care se va cunosce, ca nu romanii au comis vreodata atentatu asupra vietiei nationale a altoru popóra, ci cu totul din contra. Nu romanii au romanitu, ci ei

*) Baseric'a romanésca in lupta cu reformatiunea. Discursu academicu. 1875.

au fostu magiarisati prin impunere cu forti'a a unei confessiuni, in alu carui ajutoriu au fostu chiamati la ori-ce casu de strimtoare pasia-lyi turcesci cu spahii si ienicerii lor. Se mai simte necesitatea publicatiuniloru de natur'a celoru ce urmédia mai la vale cu atátu mai tare, ca tractarea nationale si confessionale a romaniloru locuitori in propri'a Ungaria diferise in multe respecte de a romaniloru din Transilvani'a. Istori'a ne arata pe mai multe pagine a le sale, ca cea mai cumplita tirania dominase pana pe la imperatulu Iosifu II in Transilvani'a si in comitatele din Ungari'a annexate odenióra la acésta tiéra, din Banatu si Biharea pana la Debretienu si in drept'a pana spre Sigetu. Chiaru si referintiele feudali, iobagi'a, dieciuiel'a, fusesera in Ungari'a mai usióre de câtu in Transilvani'a. Exercitiulu religiunei multu mai liberu; ca-cu in Ungari'a nu existe lege tiranica ca la noi, care se tiena: religio tolerata usque ad beneplacitum principis et regnicolarum. Nu ca dóra in Ungari'a nu ar fi dominatu brutalitate, tirania, proselitismu, dara tóte efectele tiraniei nu se concentrá ca in Transilvani'a, asupra unei singure nationalitati, ci se impartia aprópe in aceeasi proportiune asupra tuturoru; magiarulu si serbulu, slavaculu si rutenulu isi luá 30 si 50 lovituri de betie totu ca romanulu, era incarcerati fora judecata si spendiurati fora multe cerimonii ca si acesta; éra de alta parte romanulu nobile neunitu potea inainta in functiuni municipali si provinciali ca si catholiculu. Tóte acestea la noi au fostu diametralu oppuse. De aici apoi vine, ca romanii transilvani si romanii ungureni uneori nu ne intielegemu in cuvente. (Va urma.)

Dela sinodulu archidiecesei gr. or. transilvane.

(Urmare.)

Sibiu, 4/16 Maiu 1878.

Sciu pré bine ca respectiviloru domni din memorat'a partida nu-li place, ma chiar' se agita si supera, candu tienut'a, procederea si tendinti'a lor strabate si la publiculu celu mare cetitoriu de diarie; apoi sciu pré bine si aceea, ca dloru se inghimpa, cãrtescu si condamna pe raportoriu, pentru ca se incumeta a descrie celea audite, séu mai bine dicendu a'i demasca. Asiá este; inse eu lasu la nepartial'a judecata a fie-carui stimabilu lectoru de diarie, a ori-carui omu onestu si bine sentitoriu

se afe, deca este convenientu si consultu, ca membrii unei corporatiuni bisericesci, reprezentantii poporului se faca asia intr'unu sinodu, in presentia si audiulu unui publicu spectatoru; prin urmare se judece, deca unu raportoriu ingagiatu cu consciintiositate si onóre, e in stare se-si iae ánim'a in dinti, si se retaca séu netediésca episódele. Faca asié cine póte, eu unulu nu potu.

Dintre multe alte motiuni si proiecte, — spre ilustrare caracteristica — fie de ajunsu un'a, ce o facu dlu deputatu Stravoiiu, ca adecã conducerea tuturoru agendelor interne si externe a-le archidiecesei se se concrédã respective puna in man'a, respective omnipotenti'a Vicariului archimandritu archiepiscopescu, care in deplina neaternare de siefulu, naturalulu capu alu archidiecesei, adeca a parintelui archiepiscopu-metropolitu, se fia invescutu cu dreptu nemarginitu si autoritativu de conducere si despunere!

La ce a tintitu acésta propunere? Au spus'o francu acei deputati cari cu argumente logice o combatura de tendentiósã si in tr'acolo mergetória, ca ea invólve scopulu de a legá manile archiepiscopului si a face libere pe a le vicariulu seu, in a conduce archidiece'sa! Mai eclatanta inse fu combaterea acestei intentiuni din partea deputatulu Dr. Racuciu, carele ca juristu bunu o spuse pe facia sinodulu si la adress'a directa a dlui Stravoiiu et partisini: „Cumcã decretandu-se acésta, nu insémna alta, decâtu a subordona pre siefulu archiepiscopu vicariulu seu, carele din urma ori candu ar' fi in stare si indreptatitu a tramite pre Escelenti'a Sá simplu la cutare Monastire.“ Ajunge atátu de a cunosce insemnatarea si ponderositatea propunerii din cestiune.

Discutându-se mai departe pro si contra asupra acestei intr'adeveru minunate propuneri, dlu deputatu Joanu D. Preda staruía cu totu adinsulu se capacitedie sinodulu si respective se demustre lui Racuciu, cumca nu pricepe genuinulu intielesu alu cutarui dreptu canonicu, care propunerea este deplinu basata, avisandu ca de esemplu la romano-catolici.

Firesce ca creatoriulu statutulu organicu alu bisericeii ortodoxe romane, fericitulu si nemuritoriulu mare Archiereu Andreiu, — pe care totdeáun'a

Foisior'a „Observatoriului“.

Cavalerulu cu doue stele.

Novela de T. Gautier.

Traducere de Dimitrie Petrescu.

Cine face ca blond'a Edwiga se fia atátu de trista? Retrasa de o parte, ce face ea, cu capulu in mana si cotulu pe genunchie, mai palida ca statu'a de alabastru ce plange pe unu momentu? Din cód'a pleopei sale, o lacrima aluneca pe faci'a ei, una singura dara nesecata, ca aceea picatura de apa ce pica din bolt'a pesteriloru si care cu tempulu usédia granitulu — asta singura lacrima, picandu fora incetare din ochii sei pe ánim'a sa o au patrunsu si o au strapunsu.

Edwiga, blonda Edwiga, nu mai credi tu in Isusu Christosu, blandulu mantuitoriu? te indoiesci tu óre de indulgenti'a prea santei fecióre Maria? Pentru ce iti duci neincetatu spre pantece micelé 'ti mani diafane, slabite si usiurele ca ale Elfeloru si ale Villiselorú? Ai se fi mama, acesta iti era celu mai scumpu doru, nobilulu teu sociu comitele Lodbrog a promis unu altariu de argintu massivu, unu potiru de auru finu bisericeii St. Enthbert, deca 'i ai nasce unu fiu.

Vai, vai! sermana Edwiga este cu ánim'a petrunsa de cele siepte spade ale durerei; unu secretu teribilu apasa sufletulu ei. Sunt câte-va luni, unu strainu veni la castelu; ce uritu érá tempulu in nóptea aceea: turpurile se clatinau, moriscele vijaiiau, foculu se intindea pe urloiu si ventulu lovea in feréstrea ca unu nechiamatu ce vrea se intre.

Strainulu era frumosu ca unu ángeru, inse ca unu ángeru caditu. Elu suridea cu dulcétia si privea cu blandetie, si cu tóte acestea acea privire si acelu surisu te facea se inghietu de teróre si iti inspirá frie'a ce o simti candu te plecú spre unu abisu.

O gratia scelerata, o langediela perfida ca aceea

a tigrului ce isi pandesce prad'a 'i insociau tóte misicãrile, te fermecau asemenea sierpelui care ametiesce paseric'a.

Acestu strainu érá cantaretiu, faci'a sa innegrta dovedea ca vediusese multe ceriuri, spunea ca vine din fundulu Boemie si cerea ospitalitate numai pentru nóptea aceea.

Remase o nópte si apoi dile si alte nopti, pentru ca tempestatea nu se potea potoli si betranulu castelu se sguduia din temelii, ca si cum vijeli'a aru fi voitu se'lu desradacinedie si se 'i arunce corón'a de metereze in apele spumegande a le torentului.

Pentru a indulgi tempulu elu canta nisce poesii strani ce turburau ánim'a si da nisce idei furióse; in totu tempulu câtu canta, unu corbu negru cu pene lucióse stá pe umerulu seu, batea tactulu cu plisculu seu de ebeu si parea ca aplaudédia batendu din aripi. — Edwiga palea, palea ca lumin'a lunei, rosia ca rosati'a aurorei si se lasá pe spate in marele ei fotoliu, langedindu, pe jumetate mórtã, inbetata ca si cum aru fi respiratu parfumu fatale alu acelorú flori care omóra.

In fine cantaretiuulu putu se plece; unu micu surisu albastru descrescise faci'a ceriului. Din diu'a aceea Edwiga, blond'a Edwiga nu facea altu-ceva, decâtu se planga in coltiulu ferestrei.

Edwiga a devenitu mama; ea a dobenditu unu frumosu copilu albu si rumenu. — Betranulu comite Lodbrog a comandatu la turnatoriu altariulu de argintu massivu si a datu o miie de galbeni argintariulu intr'o punga de cerbu, pentru-cã se faca potirulu, care va fi largu si greu si va cuprinde multu vinu. Preotulu care ilu va goli, va putea dice ca este unu beutoriu bunu.

Copilulu este albu si rumenu, inse are privirea cea négra a strainulu: mam'a vediusese bine. Ah, serman'a Edwiga! pentru-ce au privitu atata la strainulu, la harfa si la corbulu seu?

Capelanulu botédia copilulu; — 'i se dá numele Oluf; frumosu nume!

Zodiariulu se urca in celu mai inaltu turnu pentru ca se 'i traga horoscopulu.

Tempulu era seninu si rece: ca o falca de animalu cu dinti acutiti si albi, unu sfru de munti acoperiti de zapada musicau pótele ceriului; stele mari si palide lucéu in azurulu noptiei ca nisce sori de argintu.

Zodiariulu ia inaltimea, observa anulu, diu'a si minutulu; face lungi calculari cu cernéla rosia pe o lunga chartia semnata cu semne cabalistiche; reintra in cabinetulu seu si éra se întórece in foisioru si cu tóte acestea elu nu s'au insielatu in calcularile sale, problem'a sa de nascere este drépta ca unu cantariu de petre scumpe si cu tóte acestea reincepe observarile: nu greside de locu.

Miculu comite Oluf are o stea dupla, una verde si alta rosia, verde ca speranti'a, rosia ca infernulu, una favorabila, éra cealalta fatala. S'a mai veditu vreodata ca unu copilu se aiba o stea dupla?

Cu unu aeru gravu si compus pentru ocaziune zodiariulu intra in camera leusei si dice preamblandu'si osósa'i mana prin barb'a sa stufósa de magicianu:

„Comtesa Edwiga si tu comite Lodbrog, doua ursite au presiedutu la nascerea lui Oluf, scumpulu vostru fiu: una buna, cealalta rea; de aceea are o stea verde si una rosia. Este supusu la o indoita aplecare; va fi fórte fericitu séu fórte nefericitu, nu sciu care din doua, póte amendoua deodata.“

Comitele Lodbrog respunde zodiariulu „Stéu'a cea verde va predomina“. Inse Edwiga se teme in ánim'a ei de mama, ca nu cea rosia se aiba mai multa putere. Ea isi redimã érasu capulu in palma, cotulu pe genunchie si reincepu a plange in coltiulu ferestrei. Dupa ce 'si au laptatu copilulu, singur'a ei ocupatiune este se privésca prin stiel'a ferestrei, cum zapada cadea in fulgi mari si desi, ca si cum aru fi jumulitu cineva in ceru albele aripe ale tuturorú angeriloru si cherubimiloru.

(Va urma.)

ilu pomenimu, n'a cunoscutu asié de bine principiile fundamentali a le canonicitatii, cà-ci altcumu statutu organicu basatu pe principiile dreptului canonicu elaboratu de acelu fericitu Siagun'a, de siguru facea vice-versa pe vicariu superioru arhiepiscopului — metropolitu. Si intru adeveru, cà multi dintre deputatii aderinti acelei partide erau preocupati de acésta parere sinistra.

Ce se se mire omulu de acésta, candu insusi parintele vicariu archimandritu Nicolau Popea se credea degradatu in superitatea sa prin acea interpretare din partea presiedintelui arhiepiscopu, cumcà in intielesulu statutului organicu, vicariulu este totodata si asesoru consistorialu, — cu alte cuvinte si mai respicatu, adecà, vicariu póte fi numai unulu dintre cei mai bine-meritati asesoru consistoriali. Ei, dér' acésta ia derogatu Precuviosiei Sale parintelui archimandritu actualu vicariu arhiepiscopescu, deórece elu a deprecatu a fi asesoru consistorialu, ceea ce dupa parerea sa susceptibila este unu ce mai inferioru. Ei bine, Précuviosia sa provocandu le decretulu fericitului de odinóra arhiepiscopu si metropolitu Siagun'a, prin care fu denumitu numai ca vicariu alu aceluia — se intielege dupa statutulu organicu — si declinandu dela sine chiamarea si de asesoru consistorialu de ani multi si si si astadi cum se scie suplinesce in conducerea consistoriului, adecà presidiulu in tóte siedintiele si prin urmare subscrie: „pentru Escelenti'a Sá archiepiscopulu“ tóte sententiele, decisiunile si ordinatiunile consistoriali.

Va se dica: este locutiitorulu Escelentiei sale parintelui arhiepiscopu, carele fiindu totodata si ca metropolitu ocupatu cu afacerile intregi provinciei metropolitane, nu póte regulatu presidia in tóte siedintiele consistoriului archidiececanu. Dér' la casu, déca ar' poté si precum dóra intre impregiurari ca acestea si chiar' pentru evitarea banueliloru si imputariloru insinuate in propunerea deputatului Brote — ar' fi de doritu, ma chiar' ar' trebui cu ori ce pretiu se nu lipsésca nici-odata dela presidiulu siedintieloru si preste totu dela conducerea indegetata fórté bine de dlu deputatu Dr. Stefanu Pacurariu, —cu mana de feru, — ce óre ar' insemna presentia vicariului neasesoru consistorialu in siedintie, cà-ci nefiindu elu atare, nici votu decisivu nu are? Celu pucinu in sensulu statului organicu nu.

De altmítré ómeni suntemu de diferite idei, priceperi si convictiuni. Cine ar' fi si cutediatu se vina cu de acestea inaintea unui gigante absolutistiscu Siagun'a? Si mirare ca astadi tocmai acei ómeni, cari trasariau numai de cautatur'a fieratutulu mare Andreiu, acei ómeni, carii ce e dreptu, si astadi de o parte cu multa pietate oftéza, ma chiar' tingescu dupa densulu, din adinsu i ataca operele, institutiunile liberali bisericesci.

Ajunge atàt'a; celelalte judece-le onoratulu publicu lectoru. Una credu ca va fi si dorintia fie-carui romanu si mai vertosu fia-carui fiu credintiosu alu bisericeii ortodoxe: cà Escelenti'a sa parintele arhiepiscopu si metropolitu se nu desconsidera prin cunoscut'a bunatate a ànimei sale, prin pré marele simtiu liberalu si prin indatinata'i blândetia odiósele motive de „pàna ce cutare si pàna ce cutare si ér pàna ce cutare“ din motiunea dlui deputatu Brote, ci in interesulu reputatiunei inaltei sale demnitati si mai vertosu in interesulu comunu alu arehidiececsei se nu pregete a lua in manile sale frenel conducterii interne si esterne a archidiececsei si a face, ca se dispara pe viitoriu tóte banuelile de pe scen'a sinodului archidiececanu.

Despre continuarea desbateriloru in siedintiele din urma, adecà de luni, marti si mercuri, imi voi continua si eu raportulu, dér' si pàna atunci am se dicu, cà tandem aliquando sesiunea sinodului archidiececanu de estu anu dupa o durata de 11 dile s'a inchiaiatu astadi cu autenticarea protocoeloru. Reportoriulu spectatoru.

Ungari'a.

(Din desbaterile parlamentarie despre dreptulu de asociatiuni si adunari.) Acésta cestiune mare s'a datu in desbateria casei deputatiloru mai antaiu in 9 Maiu. Dr. Vécsey, referentelu comisiunei parlamentarie a propusu, cà diet'a se insarcinedie pe ministeriu a esí cu unu proiectu de lege despre dreptulu de adunari. Opositiunea nu se invoi cu acea propunere facuta in doi peri si esi cu altele (a se vedé „Obs.“ Nr. 36).

Din opositiune luà cuventulu mai antaiu Lud. Mocsáry, care adresandu-se càtra ministrulu Tisza ii dise, cà elu cu ordonanti'a sa vetamà libertatea personale si municipale a cetatieniloru statului.

Oratorulu nu vrea se audia de ordonantie provisorie, cà-ci sub acestu pretextu ministriloru li s'ar deschide calea de a proclama chiaru si stare de obsidiune séu lege martiale, mai alesu candu ei nu se sfiescu de legile tieriei, precumu s'a intemplatu si cu dio'a de S. Stefanu. Se dice, cà Ungari'a nu are lege de adunari; ea inse are lege care opresce pe ministru de a vetama libertatea individuale a omului, si are legea de pressa, care fóra dreptulu de adunare ar fi curata absurditate. Preste acésta punctele ordonantiei sunt ridicule, bune numai in foile satirice ca Borszem Ianko s. a. Dreptulu de adunari purcede din natur'a constitutionalismului si nu e lipsa de alta lege positiva in favorea lui. Cere cà diet'a se proclame acestu principiu.

Profesorulu Desideru Szilágyi néga in termini cathogorici dreptulu ce'si iau ministrii de a emite ordonantie neintemeiate in nici-o lege. Turburari s'au intemplatu numai in 16 Dec. 1877. Diet'a era acilea, ministrulu a fostu obligatu se o intrebe si se'i astérna proiectu de lege. In locu de acésta, elu a confiscatu dreptulu de adunare alu cetatieniloru, care in Ungari'a esistase totdeauna (fóra nici-o lege positiva, ci din natur'a lucrurilor). Ministrulu se provóca la decretulu din 21 Aprile 1848, adecà la timpulu revolutiunei. N'are dreptate; cà-ci tocma si in casu de revolutiune datorintia lui este a se provoca la dieta. Ministrulu au apucatu pe o cale cu atàtu mai periculósa, cà-ci a trimisu ordonanti'a in secretu la prefecti. Diet'a trebe se'lu abata din aceea. Dupa acestea Szilágyi ese cu propunerea cunoscuta, subscrisa de 14 deputati.

Ministrulu Col. Tisza combate prin deductiuni lungi pe cei doi oratori, esplicandu cumu isi intielege elu ordonanti'a sa si aparandu-se de inculparea cà ar fi calcatu vreo lege.

Se scóla inse br. Lud. Simonyi (fostu ministru) si dice, cà ministrulu scie se fia aspru in laintru càtra cetatienii statului, dara in cestiunile dualismului cu Austri'a si in cele esterne capituléda mereu, si elu nu mai póte da crediementu cuventeloru lui. Ministrulu dice cà ordonanti'a sa este numai provisorie. Nu cumva densulu voiesce se aiba unu provisoriu pe timpulu alegeriloru dietali, pentrucà cu aceea in mana se póta intrebuintia fortia asupra alegatoriloru. Noi inse vomu opune fortia la fortia, adaoge baronulu oratoru. Ce vrea ministrulu cu ordonanti'a din Aprile 1848? Acea era indreptata contra reactiunei din Vien'a; elu inse calca astadi drepturile tieriei, drepturi innascute omului, care n'au trebuintia se fia regulate prin lege nici asia precumu cere Szilágyi.

Secretariulu de statu Carolu Csemegi combate pe Szilágyi si pe br. Simonyi declarandu, cà amerintiarea cu forti'a contra fortiei insemna a propaga anarchi'a; de aci incolo se intinde la dispute asupra dreptului publicu, sustiene tesa, cà dreptu omenescu absolutu nu esiste, si cà dreptulu de adunari este marginitu in tóte staturile europene, afara de Angli'a; in fine se incerca a justifica ordonanti'a ministrului.

Ign. Helfy se mira cà s'au aflatu unu secretariu de statu in Ungari'a, care cutedià se apere acelu actu despoticu alu ministrului (éra altii se mirara de elu, cà n'a sciutu mai de multu acestu lucru).

Iulius Schwarz. Discursulu seu e plinu de eruditiune si de cunoscentie istorice vaste. Elu arata, cà in alte staturi dreptulu de adunari si asociatiuni este garantatu prin legi fundamentali cà drepturi individuali; din contra elu documentédia, cà in Ungari'a scumpele acestea drepturi sunt lasate cu totulu la man'a libera, la bun'a placere a ministriloru asia, càtu unele adunari le-au spartu si cu baionet'a (casulu lui Asztalos in comit. Aradu), stringe in pinteni si libertatea de asociatiuni. In fine propune se se dea ministrului votu de blamu, se i se comitta a'si retrage ordonanti'a si una comisiune de 15 se prepare unu proiectu de lege etc.

Iulius Gulner vorbesce intocma in sensulu oratoriloru de mai inainte, adaogendu, cà in tier'a si la natiunea unde nu existe dreptu de adunare, nu esiste libertate, prin urmare cà in Ungari'a numai atunci póte fi vorba de libertate, candu va fi asecratu dreptulu de adunari si asociatiuni.

(Va urma).

Érasi unu provisoriu. Ministrii Ungariei s'au convinsu, cà impacarea dualistica nu se póte termina nici pàna in 31 Maiu; asia mai cerura dela dieta unu terminu (alu 4-lea?) pàna la 30 Juniu. Intr'aceea se voru mai certa asupra unor cestiuni mari, pàna ce 'si voru lua ferii pe Rosalii.

La cestiunea orientale.

De trei dile incóce mai multe diarie mari voru a sci, cà com. Siuvaloff chiamatu dela London la St. Petersburg ar fi induplecatu pe imperatulu, cà se accepte conditiunile Angliei si se fia pace. Dara apoi se intreba tóta lumea, cumu vene, cà din Rusi'a vinu mereu regimente prospete in Romani'a si se concentra la Dunare, éra colectele pentru corabii de corsaria curgu cu sutele de mii. De alta parte seriosulu barbatu, principele de corona alu Germaniei calatori pe neasteptate la Angli'a, cu ce scopu, nu scie nimeni, dau numai cu bobii, cà a mersu spre a se intielege cu socra-sa. Ei, dara in Angli'a decide mai multu vointi'a poporului, decàtu a reginei. Intre acestea noi vedemu cu ochii aici acasa la noi, cà fortificatiunile pe la fruntarie incepu se ia dimensiuni mari. Mai bine facu acelea diarie, care marturisescu cu omenia buna, cà din tóte càte se intempla in acestea dile, nu potu pricepe nimicu.

„Romanulu“ din 9/21 scrie: Aflamu din sorginte sicura, ca Rusi'a facendu primulu pasu spre impaciure, intrunirea Congresului este hotarita.

Cu tote acestea noi totu ne indoimu.

Romani'a.

Ceriulu politicu alu Romaniei se inuorédia din nou si fórté tare, atmosfer'a éra si ingrecata de pulbere. Ce? 105 mii óste cu 240 de tunuri pe pitioru de bataia? Ce s'a mai intemplatu éra? intréba tóta lumea. Domnulu visitédia si trece in revist'a sa tóte trupele, regimentu de regimentu, bateria de bateria. Camerele votédia pentru armata 4 milióne 650.000 franci. Tunuri Krupp si pusci Peabody (cele mai bune) se aducu mereu. Rusii se fortifica in Romani'a mare cà in castre; in Basarabi'a stau gat'a cà de atacu. Austriacii fortifica tóte strimtorile dela Vulcanu pàna la Oituzu si la Tölgyes. Éra nu e lucru curatu pe la noi. Spuneti voi diarie, déca sciti ceva positivu, nu ne mai indopati cu frase góle.

Éca totu ce sciu deocamdata diariele lucru mai mare din Romani'a. In midioloculu prandiuriloru amicabile si alu toasteloru, dlu Mich. Cogalniceanu ministru de esterne simti mare necesitate a intreba prin una nota adresata cabinetului rusescu prin consululu generalu br. Stuart, cà ce insemna acésta concentrare noua de trupe rusesci fórté numerozé in Romani'a, candu conventiunea diu 4/16 Aprile a. tr. prevede numai trecerea loru prin tíera, nu si starea in locu cu lunile intregi si cu atàtu mai pucinu inchiderea cà in castre. Cabinetulu rusescu respunse intr'unu lungu memorialu, in care isi escusa procedur'a sa mai alesu cu impregiurarea, cà éca, trupele imperiali vinu fórté obosite din Bulgari'a si au mare trebuintia de repausu mai lungu in Romani'a, adecà cà si cumu ai dice, cà pamentulu romanescu e mai molcutiu, dormi mai bine pe elu. Ne indestulandu acelu respunsu rusescu nici pe Domnu nici pe ministeriu, dn. Cogalniceanu replicà in alta nota, de dato 29 Aprile (11 Maiu) a. c., pe care „N. fr. Presse“ din 18 Maiu o numesce corazzata, adecà imbracata in peptariu de feru. In aceea ministrulu romanescu numera punctele conventiunei calcate de rusi, arata marile folóse càte au avutu Rusi'a din acea conventiune si anume extraordinari'a facilitare, cà se póta trece Dunarea cu sacrificie neasemenatu mai pucine decàtu in alte campanii. Dara cea mai importanta impregiurare, asupra careia insiste ministrulu este, cà Romani'a se afla astadi in relatiuni bune cu tóte puterile, chiaru si cu Turci'a, cu care se batuse. Deci déca Rusi'a pretinde, cà armat'a sa se póta preface teritoriulu Romaniei in campu de batalii, atunci acelasu dreptu ce'si aróga Rusi'a, ilu potu pretinde si alte staturi, fia-care pentru sine, si anume Angli'a, Austri'a, Turci'a. Asia in acestu casu ar urma, cà ori-care din acelea séu si tóte deodata se faca invasiuni in pamentulu Romaniei, si le-ar face prea de siguru, din cauza cà nici-una din ele nu póte suferi, cà armat'a rusésca se'si fortifice positiunile sale chiaru aci in cóstelu loru, nici se confisce gurile Dunarei, cu acelea navigatiunea libera si comerciulu. Ministrulu isi inchiaie not'a sa cu protestu energiosu contra acestoru calcari de drepturi a le tieriei. Acea nota, cà si tóte cele precedente, fu comunicata cu cabinetele celoru-lalte puteri.

Intre acestea diariele straine care trecu de prea bine informate asigura, cà rusii misca ceriulu si iadulu cà se provóce urgia intre Domnu si ministeriu, se'lu delature pe acesta si se chame éra si unu ministeriu Catargiu, séu unu Florescu-Boierescu. Atàta vede si publiculu romanescu, cà diariele conservative striga neinctatu, cà se se duca mini-

teriu Brateanu-Cogalniceanu. Ce duplica va da abinetulu rusescu la not'a din urma a cabinetului omanescu, séu că va tacea la ea, ne va arata timpulu. Deocamdata aflamu din diariile capitalei, că rusii in tiéra comitu unele fapte, care in limb'a nóstra e numescu misieli, adeca ei s'au pusu pe inrige si minciuni. Pucinu dupa inchiaierea pazei de t. Stefano se apucaseră se bage in grija si spaima e clasele superiori ale societatiei romanesci, éra cuma se amesteca si p'ntre poporul dela sate, uratu asia, precunu facea pe la noi Kossuthianii n anul 1848. Din tóte scirile venite in acésta materia reproducemu aci pe cea din „Romanulu“ dela 17 Maiu in urmatoriele passage:

Astadi facemu guvernului, prefectilor supt-prefeciloru, primariloru, proprietariloru si arendasiloru o alta lenuntiare.

Suntemu informati ca prin mai multe sate se face propaganda activa de către unii agenti ai armatelor rusesci.

Acesti agenti spunu sateniloru ca in curendu arnata rusa va lua guvernulu tiei in mana; ca ea va letrona pe Domnulu Romaniloru, pre cum o facu in recutele invasiuni, si apoi va ierta pe sateni de plata pamentului si va scadea seu ierta cu totulu de plata contributiuniloru si le va da si pamentu mai multu si mai bunu, din averele proprietariloru si a statului.

Ni-se scrie ca acésta propaganda se face mai pe acia; ca unii din oficiarii rusi, cari suntu prin sate, ndepinescu functiunile de primari si de judecatori de pace, ca conducu cu parada si ca se silesco prin tóte nidlocele d'a provoca pe sateni in contra guvernului nationalu.

Scimu bine ca nu pentru prima óra se facu sateniloru romani asemenea propagande.

Scimu bine ca ei au vedutu prin faptu, la 1848, ca armatele straine si cu unii din instrinatii boiari séu ciocoi, cum se dicea pe atunci, au tramisu in temnitie si in esiliu pe cei care lucrau pentru a li-se da pamenturile lor, si ca cei cari au luat guvernulu in mana le-au datu numai bicie si jafuri. Cu tóte acestea, ce facu d-nii primari, supt-prefecti, proprietari, si arendasi?

Denuntia ei guvernului aceste propagande? Prins'au ei pe propagandisti asupra faptului, si denuntiatu-i-au intregi opinii publice ai tiei si ai Europei?

Nu scimu; déru ne 'mplinimu datoriu d'a face apelu la guvernulu si al'u ruga se cerceteze bine, si, déca voru fi adeverate cele ce ni-s'au scrisu, se aresteze pe acesti criminali propagandisti si se faca indata, faptulu cunoscutu Camerelor si Europei intregi.

In adeveru, gubernulu Romaniei trebuie se se armadie in acestea momente fatali cu energia estrema.

Corespondenti'a.

Dintr'o corespondentia dela comun'a Baru-mare in comitatulu Huniádórei, de dato 8 Maiu n. a. c.

Acea corespondentia descrie fôrte pe largu unulu din acelea casuri, de care in Transilvani'a se intempla de 11 ani incóce in fi-care anu cu sutele. Simburele este acesta: Comun'a romanésca Petrosu cu 765 de suflete, din care 2 unguri si 1 evreu, se prepará de prandiulu pasciloru usitatu a se manca in comunu sub unu adapostu la biserica, o datina millenaria acésta, a le carei urme in biserica resaritului se potu duce pana la Apostoli si déca voiti, pana la miei jidovesi din Egiptu. Omeniloru le trebuie vinu si — vinarsu. Ei cumparara vinarsu, dara nu dela evreulu Ionas Kohn venitu acolo de vreo 12 ani, acumu arendatoru si totuodata primariu (jude satescu in Baru-mare.) Acesta denuntia pe ómeni. Auctoritatea politica 'i pedepsese. Omenii alérge la docentele dirigente din Baru-mare, cá cá se le faca unu recursu către vicecomitele din Dev'a. Le face; pléca si densulu cu ei, cá-ci tocmă se incepusera ferile pasciloru. Resultatulu fu, cá butoiulu cu vinarsu remase confiscatu, ómenii globiti cu 12 fl., docentele datu in judecata cá turburatori de linistea publica. Spre a intielege acésta procedura pe care nu voimu se o calificamu, este de observatu, cá intr'aceea veni unu raportu alu solgaborului Pui Zsigmond de dato Pui 26 Aprile, in care se coprindu cu totulu alte acuse ale evreului, false de susu pana diosu, cá si cumu adeca docentele ar fi adunatu la sine in 24 Aprile a. c. pe poporu si l'ar fi revoltatu asupra arendatorului, care este totuodata si primariu, precumu si asupra ordonantiei ministeriale, cá comisiuni anumite se conscrie vitele locuitoriloru. Dara bietulu docente documentá Alibi alu seu din comuna tocmă in acelea dile de ferii, cu martori, intre cari sunt si cátiva magiari; de aceea docentele isi inchiaie scrisórea sa cu urmatoriele cuvante:

La 23 Aprile st. n. e sciutu cá e St. Georgiu alu catoliciloru. Eu in numit'a di (23/4) eram inca de dupa amiadi in Riu-barbatu, la invetiatiurulu Herczeg András. In ser'a de 23/4 amu fostu totu acolo, ba inca amu luat parte la cina, la capitaniulu pensionatu dlu Georgiu Fabro, dinpreuna cu dñii: Otto Vots, Herczeg András, Kardos Josef, Bökös Árpád, Balázs Farkas si preotulu ref. de acolo, precumu si cu mai multe dame. Dela numit'a cina — cáci érá ser'a onomasteca a dlui casei — ne despartiramu numai dupa orele 12 ale noptiei. Eu atunci nu merseiu acasa, ci remaseiu la Herczeg András, colegulu meu, si deminét'a la 24 Aprile dupa 8 ore merseiam impreuna cu elu si cu Bökös Árpád la Puj. In Puj petrecuramu pana dupa 10 ore, apoi merseiu pedestru acasa, la Baru mare. In campulu Barului micu me intelnescu cu Balázs Farkas, not. cerc. si-mi spune cá a ispravitu visit'a tramisulu ministerialulu; adeca: singuru la 23/4 ser'a, in cas'a capitaniulu Fabro audii de numitulu tramisulu ministerialulu; cá-ci si notariulu inca numai in acea

di primise scirea cá-i va face visita. Candu ajunseiu eu in comun'a Baru mare, adeca acasa, la 24/4 pe la amiadi, acela érá dusu — terminase lucrarea. Si totusi eu, care la 7 ore deminét'a dormeamu, si inca in alu 4-lea satu; eu, care numai dupa 4 ore dela terminarea lucrarei tramisulu ministerialulu ajunseiu acasa; eu, care nice am vedutu pe numitulu dnu, eu ilu impedecaiu in lucrare, eu bujtogetó.

In casulu candu eu, standu din diosu de punte, se va dovedi cá le turburau ap'a, existe lege si dupa lege voiu suferi pedeps'a; pana un'a, alt'a, rogu inse pe dlu Kohn se mai taca din gura, se nu mai dea atátea laude, ingiurii si vorbe cocisiesci asup'r'a mea si asup'r'a tutururu Romaniloru, pana si a celoru straini, ca se nu se trediesca intr'o buna deminét'a cu unu procesu pentru vetamare de onóre.

Atáta, de una-camdata, rezervandu'mi dreptulu — cu permisiunea On. Redactiuni, a desfasiurá unele date relative la primariu lui Kohn.

In fine rogandu-ve se me pardonati pentru libertatea luata sumu

pre langa totu respectulu

Acusatulu.

Valea Jiului, 8 Maiu n. 1878.

Sciri diverse.

(Nenorociri de focu.) Din nenumeratele rele de care suferu Transilvani'a, sunt si prea desele intemplari de focuri, cauzate prin mana criminala, dara mai multe din negrija peccatósa. Diariile sunt pline de asemenea sciri. Mai de curendu, adeca in 6 Maiu nou au arsu in comun'a Balomiru 15 case, 13 siuri si alte superedificate. Dumineca in 7/19 Maiu se prefacura in censusa edificiele dela 28 economi in comun'a vecina Orlatu; éra a dou'a di in 8/20 Maiu pe la mieidiu de nópte arsera 10 siuri in Sielimberu, unde ból'a de vite inca totu n'a incetat. Despre ambele acestea comune se dice, cá locuitorii stá si se uitá cá inmarmuriti si nu se incercá se stinga foculu. Scus'a se cauta in lips'a de instrumente, care inse nu mai prinde locu. Fatalismulu afurisitu, adeca orb'a credintia in „ursita“ este care farmeca pe acestea populatiuni nefericite. Preoti si alti carturari, spuneti poporului de o suta de ori pe anu, cá ursit'a e sora buna cu mórtea, cá inse de ursita poti scapa fôrte desu. Bateti fatalismulu cu tóte armele retorice dvóstre.

Avemu dile fôrte calduróse; tóta natur'a cere plóia. Asta-nópte marti, plouá cá 1 óra si astadi éra ploua

(Societatea) „Alexi-Sincaiana“ a teol. rom. din Gherla prin rescriptulu In. Ministeriu de culte si instrutiunea publica de dato 5 Aprile a. c. Nr. presidiale 429, — aflandu-se de nevinovata, — se asiédia in drepturile sale de mai inainte; restringundui-se totusi in cátu-va cerculu de activitate. — Cárfile si scriptele secuestrate si duse la Desiu la comitele supremu, au fostu tóte readuse in 25 Aprile a. c. Dupa acestea dispusetiuni mai inalte, societatea dupa unu intervalu de 3 1/2 luni isi potu reincepe activitatea sa, tienendu la scopulu ce'si l'a prefíptu. — Gherla 3 Maiu 1878.

(Societatea Studentiloru in Medicina din Bucuresci) s'a constituitu pe a. c. in modulu urmatoriu: d. I. G. Apostoleanu presiedinte, dd. Drd. T. Susiu si P. Filibiliu vice-presiedinti, d. Al. M. Pácliannu casieru, d. B. Lad. Bianu bibliotecariu si dd. Al. Spiroiu si I. V. Stefanescu secretari.

(Dr. Svetozar Mileticiu) o patí din nou, cá-ci sententi'a celoru doue instantie prin care densulu fu condamnatu la cinci ani de inchisóre cá pentru crima de inalta tradare, este confirmata si de cátra inalt'a curte, adeca in instanti'a a trei'a. Din tota investigatiunea, din depositiunea martoriloru, din revelatiunile posteriori s'a vedutu curatu si luminatu, cá Mileticiu este victim'a cátorva serbi de ai sei cari l'au vendutu pe bani, si totuodata lipsei totale de prudentia si moderatiune, pre candu elu prin necurmatele sale amerintari punea, cumu se dice, revolverulu in peptulu magiariloru.

(Rebellii secui) din tom'a trecuta trasi in cercetare pentru crim'a lor de rebellioni au scapatu toti, pentru-cá precumu arata diariile ministeriali, Maiest. Sa la rogarea ministriloru unguresci a datu ordinu, cá ori-ce investigatiune ulterióra asupra lor se fia cassata. Asia dara Bartha, Ugrou Gábor et tutti quanti, cari declarasera si pe ministrii de tradatori, injurasera si pe toti monarchii, nici usturoiu n'au mancatu, nici gur'a nu le mirosa.

(Date statistice fôrte instructive si caracteristice.) Cineva 'si lua ostenel'a se scóta pe primele 7 dile din Maiu a. c. in Monitoru (Közlöny) dela B.-Pesta din tóta Ungari'a si Transilvani'a: 2557 publicari de licitatiuni cu tob'a si 90 de falimente. Cine are timpu, se continue cu numeratulu dela 8 Maiu inainte pana la 31 Decembre si apoi se se bucare cine póte de fericirea tiei. Alt-cineva numera totu pe 7 dile in diariile magiare 73 sinucideri, 9 hotii la drumu, 46 sparseturi de incuitori, 5 omoruri, 31 batai cu vetamare grea trupésca, 278 insielatiuni mici cu mari si furturi diverse. Dara „Szabadság“ Nr. 89 reflecta cu totu dreptulu, cá partea cea mai mare a remeloru comise in Ungari'a nu ajunge la cunoscenti'a diariiloru, éra altele fôrte multe se comitu in secretu, apoi déca si esu la lumina, le copere cu velu grosu; multe éra si sunt asia de scárnave, in cátu nici in limb'a magiara n'au nume; in totu casulu inse sunt caracteristice pentru gradulu dediositu alu civilizatiunei unguresci.

(Unu episcopu capu de insurgenti.) Inalt'a Pórta au fostu insciutiata oficialu, ca intre capii insur-

gentiloru din Tesalia, se afa si episcopulu de la Kitros (vechi'a Purna), Monseniorulu Nicolai, care comanda o banda de 500—600 de insurgenti. Episcopulu Nicolai e de 42 de ani. Elu au luat pertida insurgentiloru, si lupta in totu deauna in lini'a intaia. Cu tóte preocupatiunile sale militare, nu uita unu momentu de asi indeplini misiunea sa de preotu, de indata ce intalnesce pe campulu de lupta cáte unu murindu sau cáte unu greu ranitu.

(Pusci confiscate in Ungari'a.) Din S. A. Ujhely se comunica diariulu „Panonia“, ca in magazia statiunei ferate Mihalgi s'au confiscatu 8 ladi cu pusci susite din Russia. Se presupune ca acestu transportu e facutu de nisce emisari russi ce se afa prin Ungari'a.

(La balulu) care s'a tienutu in Blasiu in 10 Fauru a. c. in folosulu fondului pentru ajutorirea studentiloru miseri in casu de morbu, au contribuitu si urmatorii Domni din Urbea Mare, si anume: Magnificulu si Reverend. Domnu Canonicu si Abate Ioanu Corhanu 2 fl. v. a. Magnif. si Reverendis. Canonicu Abate Vicariulu capitulare Vasile Nistoru 1 fl. Reverend. Dnu Canonicu Teodoru Kövári 2 fl. Magnif. si Rev. Domnu Canonicu si Abate Ioane Cucu 1 fl. Spectabilulu Domnu Iosifu Romanu, advocatu 1 fl. Spectabilulu Domnu Desideriu Borbol'a, adv. 1 fl. M. O. D. Protodiaconu si Capelanu Nicolau Marcusiu 1 fl. O. D. Ioanu Filimonu, economu 1 fl. si Georgiu Ciór'a cantoru la beseric'a catedrale gr. cath. 1 fl.

Pentru cari contribuii marinimóse in numele junimeii comisiunea arangiatória se aduce P. T. Domni contribuenti multumita publica.

Varietati.

(La Plevna.) Déca va fi avutu vreodata publiculu iubitoriu de arte alu capitalei romanesci vreo placere nobile, apoi elu o avu si atunci, candu pe scen'a teatrului celui mare i se representá de câteva-ori dram'a titulata La Plevna, compusa in versuri de dulcele nostru poetu Georgie Sionu, membru alu societatiei academice romane. Acea parte fôrte insemnata a publiculu romanescu, carei nu'i este dat'a se vedea productele artei sale dramatice reprezentate in teatru, are acumu ocaziune se citeasca acea drama, care se tipari in Bucuresci in stabilimentulu Socecu, Sander et Teclu. Sionu dedica oper'a sa la sufletele celoru cari au culesu lauri de nemorie pe zidurile Plevnei, la Dorobantii cari s'au facutu nemuritori, la ostasii romani, cari prin sangele lor au ascuratu Romaniei independenti'a; la oficiarii de tóta arm'a, „cari au condusu cu barbatia falangele romane in tóte bataliile, din care siese mai mari si memorabili.

Pretulu acestei poesii inspirate de marimea evenimentelor actuali, este 2 lei n. Se póte trage si dela Sibiu prin dn. W. Krafft, séu acésta red.

— Din Istori'a resbelulu din Orientu s'au luptele Romaniloru, Russiloru, Montenegriniloru, Serbiloru cu Turcii din 1877—1878 de dd. Dim. A. Laurianu, I. Manliu si D. Mironu au esitu pana acumu 6 fascióre de cáte 1 cóla, fia-care cu cáte 2—3 ilustratiuni. Auctorii promissesera in anuntulu ddloru unu „stilu cátu se póte mai popularu.“ Adevertatu, cá precumu in diariulu „Romani'a libera“, asia si in acésta istoria se adopera din respoteri cá se scria cátu se póte mai popularu, in cátu uncori ajungu sub „popularu“; candu éra in unele parti sunt constrinsi de natur'a lucruriloru a scrie fora voi'a ddloru cátu se póte de nepopularu, adeca asia, cá Nenea Bucuru, unchiulu Lambru si lelea Catrina se nu'i póta intielege. De pucini ani incóce se porni in literatur'a nóstra unu mare currentu de „stilu popularu“. Fôrte bine; era de doritu. Dara unde'i sunt marginile? Ce definitiune voiti se dati „stilulu popularu“, cá se nu cadeti in altu estremu fôrte periculosu?

— Din Resbelulu orientale ilustratu de dd. professori dr. A. P. Alessi si Massimu Popu, (dela Nasaudu) tiparitu in Gratiu, editur'a lui Paulu Cieslar, librariu, 1878, a esitu fasciulu I de 3 cóle, charthia grea, tipariu elegantu, ilustratiuni: 1 tablou cu 4 portrete: Carolu I, Slaniceanu, Cogalniceanu, Brateanu, dintre cari alu 3-lea e mai pucinu nemeritu; alu 2-lea, asaltulu romaniloru asupra redutei Griviti'a, in care coloratur'a ar potea fi mai pucinu strigatória, séu se si lipsésca. Pretulu de 4 fl. pe 10 fasciuli se póte depune si la redactiune.

— Din Cartile Sateanului romanu si Predicatorulu avemu Cartea 4 pe Aprile Red. N. F. Negrutiu.

— Din „Higien'a si Scol'a“ an. III Nr. 1 Red. Dr. P. Vasiciu.

— Din „Transilvani'a“, fói'a asociatiunei transilvane esí Nr. 10, si se abonédia la comitetulu asociatiunei in Sibiu Strad'a Cisuadiiei 7 (presidiulu si cancelari'a), numai cu 2 fl. si resp. 3 pentru nemembrii pe 1 anu intregu. Red. G. Baritiu.

(Respunsuri classice ale Cercasiloru). „Depuneti armele!“ se dicea intr'o proclamatiune a generalulu rusescu Rosen către Hamsad-Bey, antecessorulu lui Schamyl, „depuneti armele, cá ori-ce resistinti'a aru fi desiarta; pentru-cá armatele pe care le conducu eu in contra' vostra sunt numeróse cá nasipulu marei“. „Armatele mele,“ respunse Hamsad-Bey, „sunt ca valorile marei, care voru spala nasipulu.“ — Unu altu respunsu de aceeași natura facu Schamyl comandantulu rusescu, care ilu provocá se se predea, pentru cá la din contra va omori pe fiulu seu, care se afa ca ostaticu in tabar'a rusésca. „Omoriti pe fiulu meu,“ 'i respunse eroiculu Schamyl, „eu mai am inca femei destule, care se'mi nasca unu altulu“. „Asia pucinu iti pasa de sórtea fiului teu?“ ilu intrebarea rusii. „Mai pucinu imi pasa de sórtea lui, decátu de aceea a poporului meu!“

(O femeia cocheta) sémăna cu o tufa de trandafir, de pe care toti tiangaii rupe câte-o rosa lasandu barbatului spinii.

(Pentru-ce faci literele) asia gróse? au fostu intrebata unu soldatu care scria o epistola. — Pentru-că mam'a mea este surda si ar vrea se 'i scriu o epistola tare,“ raspunde elu.

(In vechime) se dicea: „cunósce-te pe tine insuti.“ In timpurile de astadi acésta macsima s'a schimbatu si se dice: „cunósce pe vecinulu teu si tóte ale sale“.

Mórtea lui Socrate.

(Continuare si fine).

„Phaedo unu scolaru alu lui Socrate — naréza la Platone — mórtea invetiatiului seu asia, încátu espune cu multa pietate si simplitate totu ce vorbí invetiatiulu in diu'a din urma a vietiei sale cu amicii sei si cum se portase facia cu densu.

Venindu noi — dice Phaedo — in numeru mare — tocm'a in demánéti'a dilei aceleia la prinsóre ne dise portariulu care deschide de regula usi'a, cá se asteptamu pucinu afóra, de óra ce cei unspredece barbati¹⁾ tocm'a acuma iau lui Socrate legaturele si comunica sententi'a mortiei pe astadi. De locu dupa aceea se reintorná si ne lasá se intrámu. Candu intraramu, afarámu pre Socrate jacundu in patu si pre Xantippe — muiera s'a siediendu langa densulu cu prunculu seu. Indata ce ne diari acést'a, incepú a plange si a se daoli dupa datin'a muieriloru. Socrate inse privi cu faci'a liniscea la Crito, si ilu rogá, cá se-o duca cine-va acasa, ceea ce si facura servitorii acestuia. Noi inse cu totii eramu fórté surprinsi in diu'a aceea, acusi admirandu liniscea si seninatatea lui Socrate asi'a, in cátu uitaramu nenorocirea presenta, acusi daolindune petrunsi de greu'a sórte — de mórtea apropiatoria a amiculu.

Socrate inse — vediendu-ne misicati adincu prin plansulu Xantippe, carea dejá se departa-se, se ridicá pe patulu seu si ne imbarbatá — prin cuvinte dictindu: „Eu sum tare convinsu, cá nu mergu la mórte, ci mai virtosu la locuinti'a dieiloru nemoritori, si acolo voi castigá fericirea cea adevérata. Pentru ce se nu fiu dara gata a redá dieiloru viéti'a mie concrediuta numai cá beneficiu, de óra ce — partea cea mai nobila — sufletulu — vá fi nemoritoriu? Si cu cátu se reintórce acést'a la diei mai curatu de pecate si mai nepetatu, cu atát'a va fi mai mare acea fericire. Asteptandu-ne asi'a dara o remuneratiune atáta de mare si nutriti de o atare sperantia, se cuvine cá se ne ingrigimu mai virtosu, cá sufletulu nostru se se imbrace cu intieleptiune, se se cufunde in contemplarea adevérului, se nesuésca spre o virtute mai perfecta si se se faca aptu pentru nemorire. Cá-ci dupa mórte astépta pre fia-care sórtea s'a, seu buna seu rea, dupa cumu adeca fia-care a portatu grigia de sufletulu seu nemoritoriu in acést'a vietia. Si voi — amiciloru, dise elu, inca veti merge — fia-carele la tempulu seu acolo, unde eu trebuie se mergu dejá acum'a.

Dupa-ce vorbí Socrate acestea si multe altele despre nemorirea sufletulu, luá Crito cuvintulu si intrebá: „Ce ne demandi tu noue — amiciloru tei si cum voiesci cá se te inmorméntámu?“ — Cum ve va placé, raspunde elu déca altu-cum me veti poté prinde. — Totu-odata privindu-ne cu faci'a liniscea si senina dise: „Pre Critone-le nostru — nu'lu potú convinge — precum se vede — cá eu nu sum totu acél'asi, pre carele ilu veti vedé — de locu — mortu. Cá-ci déca va fi esitu sufletulu meu din corpulu acesta, nu veti avé mai multu pre Socrate, ci corpulu lui, rece, lipsitu de vietia. Fii numai pe pace, Crito, si nu te necasi, candu vei vedé, cá se arde seu si ingrópa corpulu meu: cá-ci Socrate insusi — nu va mori. Corpulu meu inse ilu vei inmorménta, cum iti va placé! Dupa cuvintele acestea, merse intr'alta chilia, cá se se scalde, cá nu cumva se mai faca altora de lucru dupa mórtea s'a. — Noi inse vorbiramu intru acea despre cele ce ne graise si ne deplangeamu sórtea, cá si candu amu fi avutu de a perde pre unu parente.

Dupa scaldá — ilu cercetara cei trei fii ai sei, din cari unulu erá mare, impreuna cu domesticii (ser-

¹⁾ Cei unspredece barbati (oi éúδexx, undecimviri) erau nesce deregatori de statu, cari duceau in deplinire pedepsele pentru crime.

vitorii etc.) sei. Dupa ce impartesi acestor'a dispusetiunile ultime, se intórse la noi. Nu multu dupa aceea intra servitoriulu celoru „unspredece“, merge cátra densulu, si i dise: „Fóra voia, imi implinescu astadi oficiulu meu, de si te-am cunoscutu de unu barbatu, care nu me va injurá dupa cumu facu de comunu acei'a, carora anuciunú mórtea. Se fii asi'a dara fericitu si pórtá cu curagiú sórtea t'a“.

„Si tu se fii sanetosu,“ raspunde Socrate, si intorcundu-se cátra noi laudá bunatatea si compatimirea acelu omu facia cu densulu. Dupa acea demandá cá se i se aduca veninulu. Audindu Crito acést'a, dise: „Inca n'a apusu sorele — Socrate; vedi cá inca lucescu radiele lui pre verfulu dealuriloru! Ce e acést'a, de grabesci atátu de tare a te desparti de noi?“ Dar' Socrate raspunde: „Cá-ci n'asi castigá nemicu prin o amenare mai lunga, decâtu póte cá m'asi aretá nestatornicu, ma inca si ridiculu, tienendu-me — cu máni cu petióre — de o vietia, carea nu mai e in puterea mea. Dá — dara, implinésce-mi voi'a, si nu me mai retiené!“

Atunci facú Crito semnu parcalabului seu carcerariului, se aduca veninulu. Socrate isi tnti ochii pre acestu omu si dise: „Ce se facu acum'a, omu bunu, cá-ci tu vei fi sciendu?“ „Dupa-ce vei fi beutu — dise acél'a, te preambila in cóce si in colo pána ce vei simti, cá ti se ingreuna petiórele, — atunci te pune in patu!“ Cu aceste cuvinte i intinse pocalulu. Socrate ilu primí, fóra de a si-schimbá faci'a. „Dar' — óre se nu facu dieiloru nemoritori o libatiune (jertfa) din acestu pocalu?“ „Se nu faci acést'a“, i raspunde servitoriulu, „cá-ci noi nu pregatimu mai multu veninu, decâtu ni se pare de lipsa“.

„Intieptu“ — dise Socrate, — „inse o rogatiune voiú fi potendu recitá cá se imi succéda bine acést'a caletoria“. Asia vorbindu, beú pocalulu cu o facia mai liniscea si mai senina. — „Socrate bè cicutá!“

Noi inse vediendu-lu bendu — nu ne mai poturamu tiené lacrimile. Ma, au fostu unii între noi, cari plangeau tare si isi bateau piepturile de dorere! — Socrate vediendu acést'a, dise: „Ce-i acést'a — iubitorulu? Tocm'a pentru acea amu espedatu de aci muierile, cá se nu planga, se nu se vaiete; cá-ci am auditu cá omulu trebuie se móra între binecuvantari. Taceti si ve portati cá barbati!“ Audindu noi acestea, ne rusinaramu si ne acuseram lacrimile, pre candu densulu mai amblá pucinu in cóce si in colo, si candu isi semtí grele petiórele se puse in patu pre spate. Dupa acea presemtiendu-si capetulu — adeca mórtea dise: „Crito, noi detorimu lui Aesculapiu unu cocosiu, — sacrificá-lu deci dieulu!“ Erá — adeca — pre atunci datina, cá infirmii, cari se reinsanetosiau, sacrificau câte unu cocosiu lui Aesculapiu — dieulu — medicinei. Asia dara Socrate voi se arete prin aceste cuvinte, cá densulu numai acuma, dupa ce va fi scapatu de legaturele corpulu, va ajunge la fericirea cea adevérata. — Crito promise a face acést'a, si ilu intrebá, déca mai doresce ceva dela densulu. Inse Socrate nu mai raspunde nemicu, si adormí de locu dupa aceea — paciuitu si liniscitu. Unu atare capetu avú amiculu nostru, — unu barbatu, de cátu carele noi n'am cunoscutu pre altulu mai bunu, mai intieptu si mai dreptu. Pána aci Phaedo, cu cari inchiaiu si eu, rogandu pre dnii filosofi a nu imi luá in nume de reu, cá m'am mestecat in lucrulu dsale, de óra-ce acést'a o facusem la rogarea cunoscutulu meu, si cumu disei mai susu, numai in modu provisoriu, pána candu se va preamblá pre la noi ver' unulu dintre dloru.

Gherl'a, 8 Aprilu 1878.

Vas. G. Borgovanu.

Post'a redactiunei.

Pe toti Domnii amici si binevoitori, cáti au binevoitu a onora pe redactoru in 23 Aprile st. v. cu scrisori si telegrame din Brasiovu (trei), Blasiu, Alb'a, Desiu, Lugosiu, Nasaudu (doue), Gherl'a, Miercurea de Ciucu, Odorheiu, Orasteia, — cumu si pe toti domnii din locu, cáti isi adusera aminte de elu in acea di, ii rogamu se primésca cea mai sincera multamita si stringere de mana fratiésca. Red.

— Cugiru, 18 Maiu. Dictionariu romanu-magiaru inca nu existe, ci numai magiaru-romanu.

— Temisior'a, Gherl'a, Deva, Gratiu. Cátu mai curendu prin posta.

Testimoniu.

Fiulu meu de siese ani Franciscu a suferitu optu septemani in tusa magarésca in asia mesura, in cátu me temeam cá nu cumu-va se se innece; intru acea a slabitu cu totulu si a fostu atátu de debilu, in cátu abia stá pre petióre. Atunci mi-s'a recomandatú allopulu de plante de Schneeberg, si multamita acestui midilocu minunatu, indata dupa intrebuintiarea primei sticle a mai inacetatu tusa, dupa a dou'a sticle cautá bene afora copilulu, a venitu la potere si de atunci e deplinu sanetosu. — Si fetiorulu meu celu mai mare a scapatu in cátev'a dile, prein midiloculu acést'a, de o tusa mare si ragusiela.

Deci cu multamita sincera estradatu acestu testimoniu, pentru curarea rapede si miraculósa a copiiloru mei si dorescu cá acestu midilocu se devina cunoscutu si folositu in tóte partile prein omenimea suferinda.

Flatz, 6. Martiu 1855.

Anton Just.

Laurentiu Scheibenreif, primariu.

Onorate Domnule!

Te rogu a-mi mai tramite cátu mai in graba inca 4 sticle dein renumitulu D-tale Allopulu de planta, dupa folosirea aloru 2 sticle afu cá dorerea de pieptu si gutu, pre cumu si respiratiunea scurta se micisóréza pre di ce merge, pentru ace'a me

adresezu astadata de a dreptulu la D-Ta, in sperarea de a capatá dein celu mai próspetu. Acludu 5 fl. m. c.

Cu tóta stim'a se subsémna

Heinrich Bock, chirurgu.

Münchret langa Ostrang, 23. Febr. 1859.

Testimoniu medicale.

Allopulu de plante Schneeberg este unu medicamentu fórté usuratoriu pentru doreri de pieptu, astma, hectica, tusa, cataru, si este de recomandatú in casuri de astfelu de bóle.

Hohenmauth, 25. Ian. 1858. Dr. Feschl.

D-lui L. Cantily, apotecar in Graz.

Onor. Die! Folosindu in desiertu diferite midilóce pentru dorerea de pieptu, de carea suferiam greu de 2 ani, am cercatu si cu o butelia de allopulu de plante Schneeberg anuciunatu de d-ta, care se póte recomandá pe siguru la toti hecticii; pentru-ca, dupa intrebuintiarea celui d'antain exemplariu amu sentíu usiorare, si dupa-ce am mai cercatu cu 2 sticle din acést'a medicina minunata, sanetatea mi se restaurá pe deplinu. Multamindu-si Dlu meu, din tóta anim'a, remanu alu D-tale servitoriu cu totu obligatu

Graz, 3. Febr. 1857.

W. J. Pock.

Esemplarie intregi din „Observatoriulu dela 1/13 Aprile pe alu doilea trimestru mai sunt pretiulu 2 fl. v. a. pána la 30 Iuniu.

Dela 1 Ianuariu mai avemu 18 ex.

Preturiere cerealieloru

si altoru obiecte de trauu au fostu la

21 Maiu in Sibiu:

Gráu, dnpa cualitati	1 hectolitru	fl. 8 30—9.3
Gráu, amestecatú	1 „	„ 7.10—7.9
Secara	1 „	„ 6.40—6.8
Papusiuiu	1 „	„ 6.30—6.7
Ordiu	1 „	„ 7.—
Ovesu	1 „	„ 3.—3.4
Cartofi	1 „	„ 2.50—3.—
Mazare	1 „	„ —9.5
Linte	1 „	„ 13.—
Fasole	1 „	„ —8.5
Lardu (slaniua)	50 Kilogram.	„ 35.—
Untura (unsóre topita)	50 „	„ 30.00
Carne de vita	1 „	„ 34.40
Oua 10 de	1 „	„ —20

Cursulu moneteloru in val. austr.

Vienna, 21 Maiu.

Galbinii imperat. de auru	fl. 5.73 cr.
Moneta de 20 franci	„ 9.72 „
Imperialu rusescu	„ 9.80 „
Moneta germana de 20 marce	„ 12.46 „
Sovereigns englesi	„ 12.— „
Lira turcesca	„ 11.20 „
Monete austr. de argintu 100 fl.	„ 105.50 „

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

17/5 Maiu.

Obligatiuni rurale din 1864 cu 10%	l. 95.50 b.
Imprumutulu Oppenheim din 1866 cu 8%	„ 88.25 „
Obligatiune de imprumutu dominiale diu 1871 cu 8%	„ 88.50 „
Creditu fonciariu (hipot.) rurale cu 7%	„ 84.— „
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalei cu 7%	„ 72.— „
Imprumutulu municipale non (alu capit.) din 1875 cu 8%	„ 84.— „
Fondulu de pensii (per 300 l. a.) cu 10%	„ 130.— „
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5%	„ 27.40 „
Actiunile caliloru fer., prioritati din 1868 cu 6%	„ 72.60 „
Daci'a, Compania de asecur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	„ 120.— „
Romani'a. Compania de asecur., (act. de 100 l. n.) 1873 cu 8%	„ 50.— „

Publicatiune de arenda.

Prin care se face cunoscutu, ca mor'a din Blasiu cu 4 petrii, care este proprietatea fondulu asi'a numitu „PP. Basiliti“, se va esarendá pre calea licitatiunei in 15 Iuniu 1878 la 10 óre antemeridiane in cancelari'a subscriisulu.

1. Tempulu de arenda se incepe in 1-a Iuliu 1878 si duréda pána inclusive 30 Iuniu 1883.
2. Sum'a eschiamarei este: 5500 fl.
3. Doritorii de a licitá au a depune inainte de inceperea licitarei 10% au sumei de eschiamare cá vadiu, — si pre langa aceea a justificá la dorinti'a comisiunei si starea loru materiale. Oferte in scrisu proviedute cu vadiulu recerutu, numai asia se voru luá in consideratiune, déca celu pucinu cu trei dile inainte de licitare se voru substerne Veneratulu Consistoriu metropolitanu in Blasiu.
4. Informatiune mai detaliata despre conditiunile licitatiunei se dau in cancelari'a subscriisulu.

Blasiu in 18 Maiu 1878.

Ludovicu Csato, advocatu archidiecesanu.

(25) 1—3

Sz. 979. pres.

Concursu.

In tenórea art. de lege XIV. din an. 1876 consiliulu municipale alu comitatulu Fagarasiu in siedinti'a sa tienuta in 3 Octombre 1877 au decisu infintiarea a douo cercuri medicale in tractulu Branului si anume: unulu alu Branului, in carele suntu confederate comunele Branului suferiore, Branului inferiore si Tohanulu nou, cu 9492 suflete, cu locuinta in Branulu inferiore; celalaitu alu Zernesciloru, in carele suntu confederate comunele Poian'a-Merului, Zernesci, Tohanulu vechiu, Olbacu, Cientiari si Vladeni cu 11484 suflete cu locuinta in Zernesci.

Spre ocuparea ver-unui din acestea posturi, pentru cari s'au sistemisatu cate unu salariu anuale de 300 fl. — se eschide prin acést'a concursu pana in 10 Iuniu a. c.

Concursele instruite in intielesulu §-lui 74 art. de lege XVIII. 1871 se voru inainta la subscriisulu oficiu pretoriale pana la diu'a mai susu determinata.

Pretur'a Branului.

Branu, in 5 Maiu 1878.

(24) 3—3

Morburi de pieptu si plumani

de ori-ce natura ce suréza siguru prin

Allopulu de plante Schneeberg a l. Wilhelm

pregatitu dupa prescrierea mediculu, si se capeta de la Franz Wilhelm, apotecariu in Neunkirchen. Sucleu acést'a s'a doveditu de bunu pentru dorerile de grumazu si pieptu, gripa, ragusiela, tusa si troguana. Multi comperatori marturisescu, ca numai suculu acestui-a au a-si multimii somnulu placutu.

Escellentu este suculu acést'a, cá preservativa pe tempu negurosu si aspru.

In urm'a gustulu fórté placutu copiiloru este folositoriu, celui-ce suferu de plumani inse, o trebuintia; cantaretiloru si oratoriloru cont'ra voci inchise séu ragusié, unu midilocu necesariu.

Multime de atestate confirma cele de susu: Cea mai clara dovéda despre effectulu extraordinariu alu acestui sucu este, ca cons. de curte de d. prof. Uppolzer, rectorulu magn. la universitatea c. r. din Vien'a, ilu folosesce cu celu mai bunu succesu in spitálu, precumu si la persóne private.

Asemene s'a aflatu recomandabilu si s'a prescristu adese suculu acesta de multi alti medici indigeni si din strainatate.

Pentru dovedirea celoru afirmate reproducemu urmatórele scrisori recunoscutóre:

Editoru si redactoru respons. G. Baritiu in Sibiu.

Tipariulu lui W. Krafft in Sibiu.